

عنوان مقاله:

یک دهه تحقیقات بهنژادی گلرنگ دیم در ایران: دستاوردها و چالش ها

محل انتشار:

سومین سمینار بین المللی دانه های روغنی و روغنهای خوراکی (سال: 1389)

تعداد صفحات اصل مقاله: 17

نویسنده:

سیدسعید پورداد - دانشیار معاونت موسسه تحقیقات کشاورزی دیم (سرارود) کرمانشاه

خلاصه مقاله:

گیاه گلرنگ (*Carthamus tinctorius* L) به خاطر قدمت طولانی کشت جزء گیاهان دنیای قدیم (Old Crop) بوده و از طرف دیگر به علت غفلت و بی توجهی که به این گیاه شده است آن را جزء گیاهان فراموش شده (Neglected Crop) آورده اند. گلرنگ گیاهی روغنی و دارای مصارف صنعتی، دارویی و غذایی است. این گیاه از معدود دانه های روغنی است که قابلیت کشت در شرایط دیم مناطق مختلف کشور را دارد. جمع آوری توده های بومی و ارقام ولاینهای گلرنگ از سراسر کشور از سال ۱۳۸۰ و نیز وارد نمودن ژنوتیپ های گلرنگ از بانک جهانی گلرنگ سبب شد تا بزرگترین کلکسیون خاورمیانه با حدود ۳۵۰۰ اکسشن ایجاد گردد. نتایج بررسی تنوع ژنتیکی در این کلکسیون در کشت های بهاره و پاییزه نشان داده است که در بین ارقام و لاین های بومی و خارجی موجود تنوع ژنتیکی وسیعی برای صفات کمی از جمله عملکرد دانه، زودرسی، تعداد شاخه های فرعی و سایر صفات زراعی و نیز برای صفات کیفی مانند رنگ و شکل گل، رنگ و شکل بذر و میزان خار وجود دارد. این تنوع ژنتیکی وسیع می تواند پشتوانه ای قوی برای اصلاح گلرنگ با اهداف متفاوت باشد اخیرا جمع آوری گلرنگ های وحشی از دو گونه *Carthamus lanatus* و *Carthamus oxyacanthus* از یازده استان کشور نیز صورت گرفته است. در آینده علاوه بر ادامه جمع آوری از سایر استا این گونه های وحشی نیز مورد ارزیابی قرار می گیرند. ژنوتیپ های گزینش شده از آزمایشات مقدماتی و پیشرفته به آزمایشات سازگاری منتقل و در ایستگاه های تحقیقاتی مختلف کشور مورد ارزیابی قرار گرفتند. نتایج نشان داد که کشت گلرنگ بصورت پاییزه در مناطق گرم، نیمه گرم و معتدل سرد و بصورت بهاره و انتظاری در مناطق سردسیر کشور امکان پذیر بوده و ارقام سازگار در این مناطق مشخص گردید. بررسی سازگاری ارقام در ایستگاه های تحقیقاتی و نیز آزمایشات تحقیقی تطبیقی در مزارع زارعین نقاط مختلف کشور نشان داد که لاین 537598P1 دارای عملکرد بالا با سازگاری وسیعی بود. این لاین در سال ۱۳۸۶ با نام سینا بعنوان اولین رقم گلرنگ دیم کشور معرفی و در اختیار کشاورزان قرار گرفت. سینا رقمی خاردار با گلچه های زرد-نارنجی بوده و مقاومت بالایی به تنش خشکی دارد. وجود خار در رقم سینا باعث شده است که کشت آن در مناطقی که امکان برداشت ماشینی وجود ندارد با مشکل مواجه بوده و برداشت گلچه های آن نیز مقدور نباشد. برای رفع این نقیصه بررسیهای زیادی بر روی ارقام بی خار با پتانسیل بالا صورت گرفت. ارزیابی سازگاری در مناطق مختلف و نیز اجرای آزمایشات در مزارع زارعین مشخص نمود که لاین بی خار ۴۱۱ دارای سازگاری وسیعی بوده بطوریکه قابلیت کشت در شرایط دیم و حتی آبی را نیز دارد. در صورت عدم وجود کمباین برداشت دستی این لاین مقدور بوده و به علت رنگ قرمز گلچه ها و امکان برداشت دستی آن می تواند منبع درآمد اضافی برای کشاورزان باشد. این لاین در دست نامگذاری و معرفی بوده و در حجم زیاد تولید و در اختیار کشاورزان قرار گرفته است

کلمات کلیدی:

ایران، برنامه بهنژادی، گلرنگ، شرایط دیم

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/131391>

